

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3618
2025 - yil 22 - Aprel

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING QARORI

Banklarga o'rnatiladigan makroprudensial normativlar hamda ular tomonidan beriladigan kreditlar (mikroqarzlar) bo'yicha to'lovlarning eng yuqori qiymatlariga doir talablar to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida"gi va "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi qonunlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi **qaror qiladi:**

1. Banklarga o'rnatiladigan makroprudensial normativlar hamda ular tomonidan beriladigan kreditlar (mikroqarzlar) bo'yicha to'lovlarning eng yuqori qiymatlariga doir talablar to'g'risidagi nizom ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran uch oydan keyin kuchga kiradi.

O'zbekiston
Respublikasi Markaziy
banki Raisi
08-Aprel 2025-yil
7/3 son

ISHMETOV TIMUR
AMINDJANOVICH

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki boshqaruvining
2025-yil 8-apreldagi
7/3-son qaroriga
ILOVA

**Banklarga o'rnatiladigan makroprudensial normativlar hamda
ular tomonidan beriladigan kreditlar (mikroqarzlar) bo'yicha
to'lovlarning eng yuqori qiymatlariga doir talablar to'g'risidagi
NIZOM**

Mazkur Nizom banklarga, shu jumladan mikromoliya banklariga (bundan buyon matnda bank deb yuritiladi) qo'yiladigan makroprudensial normativlar hamda ular tomonidan jismoniy shaxslarga beriladigan kreditlar (mikroqarzlar) bo'yicha to'lovlarning eng yuqori qiymatlariga doir talablarni belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Banklarga o'rnatiladigan makroprudensial normativlarga quyidagilar kiradi:

qarz yuki ko'rsatkichi;

kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi;

kreditlar (mikroqarzlar) kesimida to'planish (konsentratsiya) ko'effitsiyentlari.

2. Ushbu Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

qarz beruvchi – bank, mikromoliya tashkiloti, lombard, mikromoliya tashkiloti faoliyatini amalga oshiruvchi to'lov tashkiloti, tovar iste'mol kreditlarini beruvchi tashkilot;

qarz oluvchi – bankka kredit (mikroqarz) olish uchun murojaat qilgan jismoniy shaxs, shu jumladan o'zini o'zi band qilgan shaxs;

kredit (mikroqarz) – bank tomonidan qarz oluvchiga to'lovlilik, muddatlilik, qaytarish, shuningdek shartnomada nazarda tutilgan hollarda muayyan

maqsadlar uchun foydalanish shartlari asosida beriladigan pul mablag'lari, shu jumladan qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft);

qayta tiklanadigan kredit liniyasi – qarz oluvchining bank bilan tuzilgan kredit shartnomasining amal qilish muddati davomida qarzдорlik to'langanda shartnomada belgilangan limit tiklanishi natijasida undan ko'p marotaba foydalanish imkonini beruvchi kredit (mikroqarz) turi;

kredit karta (overdraft) – qayta tiklanadigan kredit liniyasi shaklida qarz oluvchiga bank kartalari orqali beriladigan kredit (mikroqarz) turi;

kreditni qayta moliyalashtirish – qarz oluvchining boshqa qarz beruvchilardan olgan kreditini (mikroqarzini) so'ndirish maqsadida bank tomonidan maqbul shartlar asosida kredit (mikroqarz) berilishi;

qarz yuki ko'rsatkichi – qarz oluvchining kredit (mikroqarzlari) bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlari miqdorining uning o'rtacha oylik daromadi miqdoriga bo'lgan nisbati;

kredit (mikroqarz) shartnomasi bo'yicha to'lovlar – kreditning (mikroqarzning) asosiy qarzi, foizlar, shartnomani tuzish vaqtida ma'lum bo'lgan boshqa to'lovlar, shu jumladan uchinchi shaxs foydasiga to'lanadigan to'lovlar, agar bunday to'lovlar shartnoma shartlaridan kelib chiqadigan bo'lsa;

o'rtacha oylik to'lovlar miqdori – qarz oluvchining kredit (mikroqarz) berish to'g'risida bank va boshqa qarz beruvchilar tomonidan ko'rib chiqilayotgan murojaati (murojaatlari) hamda uning barcha qarz beruvchilar bilan tuzilgan kredit (mikroqarz) shartnomalari, shuningdek qarz oluvchi kafil va/yoki birgalikda qarz oluvchi sifatida ishtirok etadigan kredit (mikroqarz) shartnomalari bo'yicha to'lovlarning o'rtacha oylik qiymati;

o'rtacha oylik daromadlar miqdori – qarz oluvchining mehnatga haq to'lash tarzidagi, shuningdek pensiya va boshqa daromadlarining o'rtacha oylik miqdori;

birgalikda qarz oluvchi – qarz oluvchi bilan kredit (mikroqarz) va uning foizlari bo'yicha oylik to'lovlarda qatnashuvchi, shuningdek kredit (mikroqarz) bo'yicha solidar javob beruvchi shaxs.

2-bob. Banklar tomonidan qarz oluvchilarga beriladigan kreditlar (mikroqarzlar) bo'yicha ularning qarz yuki ko'rsatkichiga oid talablar

1-\$ Qarz yuki ko'rsatkichiga doir talablar

3. Bank tomonidan qarz oluvchiga (birgalikda qarz oluvchilarga) kredit (mikroqarz) berilishida uning (ularning) qarz yuki ko'rsatkichi 50 foizdan oshmasligi lozim, bundan mazkur bandning uchinchi va to'rtinchi xatboshilarida ko'rsatilgan holatlar mustasno

Bank tomonidan qarz oluvchilarga berilgan, biroq so'ndirilmagan barcha kreditlar (mikroqarzlar) sonining:

eng ko'pi bilan 15 foizigacha bank tomonidan qarz oluvchilarga (bundan o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida birinchi marta ro'yxatdan o'tganiga bankka murojaat qilgan sanadan oldingi olti oydan oshmagan qarz oluvchilar mustasno) kreditlar (mikroqarzlar) berishda ularning qarz yuki ko'rsatkichi 100 foizgacha bo'lishi mumkin;

eng ko'pi bilan 15 foizigacha o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida birinchi marta ro'yxatdan o'tganiga bankka murojaat qilgan sanadan oldingi olti oydan oshmagan qarz oluvchilarga daromad olishga yo'naltirilgan faoliyati uchun kreditlar (mikroqarzlar) berishda ularning qarz yuki ko'rsatkichi inobatga olinmasligi va (yoki) hisoblanmasligi mumkin.

Bunda, mazkur Nizomning 4-bandida ko'rsatilgan kreditlar bank tomonidan qarz oluvchilarga berilgan, biroq so'ndirilmagan barcha kreditlarning (mikroqarzlarning) sonini aniqlashda inobatga olinmaydi.

4. Qarz yuki ko'rsatkichiga doir talablar quyidagi kreditlarni berishda tatbiq etilmaydi:

yakka tartibdagi tadbirkorlarga beriladigan kreditlar;

oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida beriladigan kreditlar;

ta'lim kreditlari.

5. Qarz yuki ko'rsatkichi har bir qarz oluvchiga bank tomonidan:

kredit (mikroqarz) berishga yoki kredit (mikroqarz) limitini oshirishga (bundan buyon matnda kredit (mikroqarz) berish deb yuritiladi);

mazkur bank tomonidan avval berilgan kredit (mikroqarz) bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar miqdorini oshirishga (bundan shartnomada belgilangan o'zgaruvchan foiz stavkasi oshishi munosabati bilan to'lovlar miqdorining oshirilishi holatlari mustasno) hamda muddatni uzaytirishga;

boshqa qarz beruvchining kreditga (mikroqarzga) doir huquqlarini (talablarini) sotib olish yoki kreditni qayta moliyalashtirishga doir qaror qabul qilinganda hisoblanishi lozim, bundan mazkur Nizomning 3-bandi to'rtinchi xatboshisida ko'rsatilgan holat mustasno.

6. Bank tomonidan boshqa qarz beruvchining kreditga (mikroqarzga) doir huquqlari (talablari) sotib olinayotganda yoki kredit qayta moliyalashtirilayotganda, qarz yuki ko'rsatkichi hisob-kitobida qarz oluvchining amaldagi kredit (mikroqarz) bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlari takroran hisobga olinmaydi.

2-\$ Qarz oluvchining o'rtacha oylik to'lovlari miqdorini aniqlash

7. O'rtacha oylik to'lovlar miqdori hisob-kitobiga quyidagi to'lovlar kiritiladi:

bank va boshqa qarz beruvchilar tomonidan kredit (mikroqarz) berish to'g'risida ko'rib chiqilayotgan murojaat bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar;

qarz yuki ko'rsatkichini hisoblash sanasida qarz oluvchining barcha qarz beruvchilar bilan tuzilgan kredit (mikroqarz) shartnomasi, shu jumladan mazkur Nizomning 4-bandida nazarda tutilgan kredit shartnomasi, shuningdek qarz oluvchi birgalikda qarz oluvchi sifatida ishtirok etgan taqdirda, har bir kredit (mikroqarz) shartnomasi bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar;

bank tomonidan kredit (mikroqarz) berish yoki mazkur bank tomonidan avval berilgan kredit (mikroqarz) bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar miqdorini oshirish hamma muddatni uzaytirish to'g'risida ko'rib chiqilayotgan murojaatda birgalikda qarz oluvchi nazarda tutilgan taqdirda, qarz yuki ko'rsatkichini hisoblash sanasida birgalikda qarz oluvchining barcha qarz beruvchilar bilan

tuzilgan hamda amalda bo'lgan har bir kredit (mikroqarz) shartnomasi bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar;

qarz oluvchi kafillik shartnomasiga muvofiq kafil sifatida ishtirok etgan har bir kredit (mikroqarz) shartnomasi bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar, agar qarz yuki ko'rsatkichini hisoblash sanasida ular bo'yicha 30 kundan ortiq muddati o'tgan to'lovlari mavjud bo'lsa.

8. O'rtacha oylik to'lovlar miqdorini aniqlashda berilayotgan kredit (mikroqarz) shartnomasiga asosan uni so'ndirish muddati:

mikroqarz bo'yicha 36 oydan oshgan taqdirda, mazkur mikroqarz bo'yicha barcha to'lovlar 36 oyga teng miqdorda;

ipoteka krediti (bundan O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi (bundan buyon matnda Iqtisodiyot va moliya vazirligi deb yuritiladi) mablag'lari hisobidan qayta moliyalashtiriladigan ipoteka kreditlari mustasno) bo'yicha 180 oydan oshgan taqdirda, mazkur kredit bo'yicha barcha to'lovlar 180 oyga teng miqdorda

mazkur bandning ikkinchi va uchinchi xatboshilarida belgilangan kreditdan (mikroqarzdin) boshqa turdagi kredit (bundan qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) mustasno) bo'yicha 60 oydan oshgan taqdirda, ushbu kredit bo'yicha barcha to'lovlar 60 oyga teng miqdorda taqsimlanadi

Bunda, mazkur bandning ikkinchi-to'rtinchi xatboshilarida ko'rsatilgan kredit (mikroqarz) shartnomalariga asosan ularni so'ndirish muddati mos ravishda 36, 180 va 60 oyga teng yoki undan kam bo'lsa, qarz yuki hisob-kitobida o'rtacha oylik to'lovlar miqdorini aniqlashda ular bo'yicha barcha to'lovlar mos ravishda shartnomada belgilangan oylar soniga teng miqdorda taqsimlanadi.

9. Bank tomonidan qarz oluvchiga qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) berish to'g'risida murojaat ko'rib chiqilayotganda o'rtacha oylik to'lovlar miqdorini aniqlashda qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) limitining 8 foizi olinadi.

10. Mazkur Nizomning 7-bandida ko'rsatilgan kredit (mikroqarz) shartnomasi (shartnomalari) bo'yicha (bundan qayta tiklanadigan kredit liniyasi va

kredit karta (overdraft) mustasno) o'rtacha oylik to'lovlar quyidagilarning yig'indisini o'z ichiga oladi:

asosiy qarzning qoldiq summasi va unga hisoblanadigan foizlar, vositachilik haqi va boshqa to'lovlar yig'indisining shartnoma (shartnomalar) amal qilishi tugashiga qadar qolgan oylar soniga nisbati;

muddati o'tgan qarzдорliklar (muddati o'tgan asosiy qarz va foizlar), shu jumladan hisoblangan va muddati uzaytirilgan foizlar, hisoblangan penya (mavjud bo'lsa) va hisobdan chiqarilgan kreditlar (mikroqarzlar).

Bunda, qarz oluvchi barcha qarz beruvchilardan olgan va amalda bo'lgan qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlar hisob-kitobi quyidagilarning yig'indisini o'z ichiga oladi:

qarz yuki ko'rsatkichini hisoblash sanasida qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) limitining 8 foizi;

muddati o'tgan qarzдорliklar va hisoblangan penya (mavjud bo'lsa).

11. Bank o'rtacha oylik to'lovlar miqdorini o'zining axborot tizimlari, kredit byurosi tomonidan taqdim etiladigan kredit hisobotidan va boshqa rasmiy manbalardan olgan ma'lumotlardan foydalangan holda hisoblab chiqadi.

12. Qarz yuki ko'rsatkichini hisoblash va kredit (mikroqarz) berilishi o'rtasidagi vaqt oralig'i 3 ish kunidan oshmasligi kerak.

3-\$ Qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlari miqdorini aniqlash

13. Qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlari miqdorini hisoblash maqsadida bank qarz oluvchi bankka murojaat qilgan sanadan oldingi kamida uzluksiz 6 oy, biroq 12 oydan oshmagan muddat uchun oylik daromadlarining o'rtacha arifmetik qiymatini aniqlaydi (bundan mazkur Nizomning 17-bandi birinchi xatboshisida belgilangan holatlar mustasno).

Bunda, bank tomonidan o'rtacha oylik daromadlar miqdorini hisoblash maqsadida

12 oy va undan ortiq muddat ichida daromadga ega qarz oluvchilar uchun – qarz yuki hisob-kitob qilinayotgan oydan oldingi 12 oy ichida olingan barcha daromadlarning o‘n ikkidan bir qismi;

tegishli ravishda 6 oy va undan ortiq, biroq 11 oydan oshmagan muddat ichida daromadga ega qarz oluvchilar uchun - qarz yuki hisob-kitob qilinayotgan oydan oldingi 6 va undan ortiq oylar uchun olingan daromadlarning oltidan bir qismi (tegishli ravishda yettidan bir qismi, sakkizdan bir qismi, to‘qqizdan bir qismi, o‘ndan bir qismi, o‘n birdan bir qismi) olinadi.

14. Bank qarz oluvchining ushbu davr uchun oylik daromadlarining mediana qiymatini aniqlash orqali qarz oluvchining o‘rtacha oylik daromadlar miqdorini hisoblashi mumkin. Bunda, mazkur qiymat ushbu Nizomning 13-bandida belgilangan arifmetik qiymatdan kichikroq bo‘lsa, bank uni qarz yuki ko‘rsatkichi hisob-kitobida qarz oluvchining o‘rtacha oylik daromadlari miqdori sifatida hisobga olishi mumkin.

15. Bank tomonidan ko‘rib chiqilayotgan kredit (mikroqarz) berish haqidagi murojaatda birgalikda qarz oluvchi nazarda tutilgan bo‘lsa, uning daromadlari ham o‘rtacha oylik daromad hisob-kitobiga kiritilishi mumkin.

16. Qarz yuki hisob-kitobida mehnat to‘g‘risidagi qonunchilik va boshqa tegishli qonunchilik hujjatlariga muvofiq ish beruvchi tomonidan ish o‘rni (lavozimi) saqlangan davr, jumladan mehnat ta‘tili davri daromad olingan davr (daromadda uzilish bo‘lmagan davr) sifatida inobatga olinadi.

17. Mehnat qonunchiligiga muvofiq mavsumiy ishlarni bajaradigan qarz oluvchilarning o‘rtacha oylik daromadlari miqdorini hisoblashda bank ushbu qarz oluvchilar tomonidan so‘nggi 6 oy ichida kamida 3 oyi uchun uzluksiz olingan daromadlarining oltidan bir qismini aniqlaydi.

Mavsumiy ishlarni bajaradigan qarz oluvchilarning 6 oy va undan ortiq, biroq 12 oydan oshmagan muddat uchun daromadlarining o‘rtacha miqdori mazkur Nizomning 13-bandi uchinchi va to‘rtinchi xatboshilariga muvofiq aniqlanadi.

18. Bank qarz oluvchi va birgalikda qarz oluvchining o‘rtacha oylik daromadlarini aniqlashda mazkur Nizomning 19-bandida belgilangan hujjat va

ma'lumotlar bilan tasdiqlangan daromadlarni hamda mazkur qarz oluvchi va birgalikda qarz oluvchining bank hisobvaraqlariga tushgan tushumlarini inobatga oladi. Bunda, qarz oluvchining bir manbadan olgan daromadlari takroran hisobga olinmaydi.

19. Bank qarz oluvchining va (yoki) birgalikda qarz oluvchining daromadlarini aniqlashda quyidagi tasdiqlovchi hujjat va ma'lumlardan foydalanadi:

ish haqi to'g'risidagi tasdiqlangan ma'lumotlar;

pensiya miqdori to'g'risidagi ma'lumotlar;

fuqarolarning jamg'arib boriladigan pensiya badallari to'g'risidagi ma'lumotlar;

to'langan soliqlar to'g'risidagi ma'lumotlar;

foizlar, dividendlar, mol-mulkni ijaraga berishdan olingan daromadlar to'g'risidagi ma'lumotlar.

Bunda, qarz oluvchining daromadlari soliqlar chegirilib tashlangan holda hisobga olinadi.

20. Mazkur Nizomning 18-bandiga muvofiq qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlarini aniqlash imkoniyati mavjud bo'lmasa, bank mazkur qarz oluvchi bankka murojaat qilgan sanadan oldingi kamida uzluksiz 6 oy, biroq 12 oydan oshmagan muddat ichida amaldagi kredit (mikroqarz) bo'yicha to'lovlari (bundan qayta tiklanadigan liniya bo'yicha to'lovlar mustasno) to'g'risidagi ma'lumlardan foydalanishi mumkin.

Bunda, qarz yuki ko'rsatkichi hisob-kitobida qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadi sifatida qarz oluvchining kredit (mikroqarz) bo'yicha o'rtacha oylik to'lovlari miqdorining 50 foizi olinadi.

21. Bank tomonidan Iqtisodiyot va moliya vazirligi mablag'lari hisobidan qayta moliyalashtiriladigan ipoteka kreditlarini berishda mazkur Nizomning 18-bandiga muvofiq qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlarini aniqlash imkoniyati mavjud bo'lmasa, qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlarini

aniqlashda bank boshqa ma'lumotlardan foydalanishi mumkin. Bunda, bank mazkur ma'lumotlarning haqqoniyligini tekshirish choralari ko'rishi lozim.

22. Bank qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlarini aniqlashda qarz oluvchi tomonidan taqdim etilgan va/yoki o'zining axborot tizimlari, kredit byurosi tomonidan taqdim etiladigan axborotlar va boshqa rasmiy manbalardan olgan ma'lumotlardan foydalanadi.

4-\$ Qarz yuki o'sishini cheklash me'yori

23. Bank tomonidan qarz oluvchiga beriladigan kredit (mikroqarz) bo'yicha foiz to'lovlari hamda boshqa to'lovlar (bundan asosiy qarz to'lovlari, shartnoma shartlarini bajarmaganlik uchun qo'llaniladigan javobgarlik choralari mustasno) yig'indisi kreditning (mikroqarzning) asosiy qarz qoldig'iga nisbatan kunlik 0,25 foizdan oshmasligi lozim.

Bunda, mazkur bandning birinchi xatboshisida nazarda tutilgan boshqa to'lovlar qaysi davr uchun undiriladigan bo'lsa, kunlik foiz hisob-kitobida shu davrdagi kunlarga teng miqdorda taqsimlanadi.

24. Kredit (mikroqarz) bo'yicha asosiy qarzdan tashqari barcha to'lovlar, shu jumladan foizlar, vositachilik haqlari, neustoyka (jarima, penya), javobgarlikning boshqa choralari yig'indisi yiliga qarz miqdorining 50 foizidan ko'pini tashkil etishi mumkin emas.

Bunda, qarz miqdori deganda:

kredit (mikroqarz) (bundan qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) mustasno) shartnomasining muddati 12 oyga teng yoki undan kam bo'lganda shartnoma bo'yicha berilgan kreditning (mikroqarzning) miqdori;

qayta tiklanadigan kredit liniyasi yoki kredit karta (overdraft) limitidan 12 oyga teng bo'lgan davrda haqiqatda foydalanilgan summa shartnomada belgilangan limitdan oshmagan taqdirda, mazkur haqiqatda foydalanilgan summa;

qayta tiklanadigan kredit liniyasi yoki kredit karta (overdraft) limitidan 12 oyga teng bo'lgan davrda haqiqatda foydalanilgan summalar yig'indisi shartnomada belgilangan limitdan oshgan taqdirda, shartnomada belgilangan limit;

kredit (mikroqarz) (bundan qayta tiklanadigan kredit liniyasi va kredit karta (overdraft) mustasno) shartnomasining muddati 12 oydan ko'p bo'lganda 12 oyga teng bo'lgan davrning boshidagi kredit (mikroqarz) asosiy qarzining qoldig'i;

12 oyga teng bo'lgan davr ichida kreditning (mikroqarzning) asosiy qarz miqdori oshganda, ushbu miqdor oshgan sanadan boshlab keyingi davr uchun oshgan kredit (mikroqarz) asosiy qarzining qoldig'i tushuniladi.

Mazkur bandning birinchi xatboshisida nazarda tutilgan cheklov quyidagi tartibda hisob-kitob qilinadi:

$$\sum \text{to'lovlar} \leq \sum \text{qoldiq}_i \times \frac{\text{kunlar_soni}_i}{\text{muddat}} \times 50 \%$$

Bunda,

qoldiq_i - i davr uchun kredit (mikroqarz) asosiy qismining oshmay turgan qoldig'i;

kunlar_soni_i - i davrdagi kredit (mikroqarz) asosiy qismining qoldig'i oshmay turgan kunlar soni;

i davr - kredit (mikroqarz) qoldig'i oshmay turgan muddat;

to'lovlar – kredit (mikroqarz) bo'yicha asosiy qarzdan tashqari barcha to'lovlar, shu jumladan foizlar, vositachilik haqi, neustoyka (jarima, penya), javobgarlikning boshqa choralari;

muddat – 365 (366) kun yoki kredit (mikroqarz) shartnomasi muddati 12 oydan kam bo'lganda uning muddati kun hisobida.

Kredit (mikroqarz) shartnomasi bo'yicha kreditning (mikroqarzning) asosiy qarzidan tashqari to'lanadigan barcha to'lovlarni hisoblashda mazkur Nizomning ilovasida keltirilgan misollardan foydalaniladi.

3-bob. Kreditning garovga nisbati ko'rsatkichiga qo'yiladigan talablar

25. Bank tomonidan qarz oluvchiga avtomobil sotib olish uchun kredit (bundan buyon matnda avtokredit deb yuritiladi) va ipoteka krediti berilishida kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi hisoblanishi lozim.

26. Kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi kredit summasining garovning qiymatiga nisbati orqali hisob-kitob qilinadi, bunda:

kredit summasi - kreditning so'ndirilmagan qoldig'i va qarzdor tomonidan kreditning foydalanilmagan qismini o'z ichiga oladi. Bunda, kredit summasi ushbu kredit bo'yicha yaratilgan zaxiralar chegirilmasdan, mazkur kredit bo'yicha ta'minot sifatida qarz beruvchi bankda shakllantirilgan, shuningdek shartnoma shartlari o'z vaqtida bajarilmaganda hech qanday shartlarsiz kreditni so'ndirishga yo'naltirilishi mumkin bo'lgan depozitlar chegirilgan holda hisoblanadi;

garov qiymati – kelajakdagi yo'qotishlarni o'z ichiga olgan holda bozor narxlari asosida shakllangan va bozor narxidan oshib ketmagan hamda baholash tashkiloti tomonidan baholangan yoki qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa tartibda aniqlangan holda ta'minot sifatida rasmiylashtirilgan garov shartnomasida ko'rsatilgan mulk narxidir.

27. Kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi hisob-kitobida garov qiymati bank tomonidan dastlabki kelishilgan garov qiymatidan oshmagan miqdorda aks ettiriladi.

Bunda, kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi hisob-kitobida garov qiymatining dastlabki baholangan qiymati:

kamaytirish yuzasidan O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining talabi mavjud bo'lganda;

doimiy ravishda pasayishiga olib kelgan favqulodda holatlar va/yoki kutilmagan hodisalar yuz berganda;

shubhasiz o'zgarishiga olib keladigan holatlar yuzaga kelganda o'zgartirilishi mumkin.

28. Kredit bo'yicha garov predmetini baholash va qayta baholash O'zbekiston Respublikasining "Baholash faoliyati to'g'risida"gi Qonuni hamda

boshqa qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

29. Kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi hisob-kitobida:

avtokredit bo'yicha – kredit hisobiga sotib olingan va uning ta'minoti sifatida garovga olingan avtomobilning garov qiymati;

ipoteka krediti bo'yicha – kredit hisobiga sotib olingan va uning ta'minoti sifatida garovga olingan ko'chmas mulk garov qiymati olinadi.

30. Bank tomonidan qarz oluvchiga avtokredit bo'yicha kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi 75 foizdan oshmasligi lozim.

Bank tomonidan qarz oluvchiga beriladigan ipoteka krediti (bundan mazkur bandning uchinchi xatboshisida ko'rsatilgan ipoteka kreditlari mustasno) bo'yicha kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi 80 foizdan oshmasligi lozim.

Mazkur Nizomning 18-bandiga muvofiq qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlarini aniqlash imkoniyati mavjud bo'lsa, bank tomonidan ushbu qarz oluvchiga Iqtisodiyot va moliya vazirligining mablag'lari hisobidan qayta moliyalashtiriladigan ipoteka krediti bo'yicha kreditning garovga nisbati 85 foizdan oshmasligi lozim.

Bank tomonidan qarz oluvchiga:

avtokredit berishda mazkur bank tomonidan qarz oluvchilarga berilgan, biroq so'ndirilmagan barcha avtokreditlar sonining eng ko'pi bilan 15 foizigacha bo'lgan miqdorida kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi 75 foizdan;

ipoteka kreditini berishda mazkur bank tomonidan qarz oluvchilarga berilgan, biroq so'ndirilmagan barcha ipoteka kreditlari sonining eng ko'pi bilan 15 foizigacha bo'lgan miqdorida kreditning garovga nisbati ko'rsatkichi 80 foizdan ortishi mumkin, bundan mazkur Nizomning 17-bandiga muvofiq qarz oluvchining o'rtacha oylik daromadlarini aniqlash imkoniyati mavjud bo'lmagan holda beriladigan ipoteka kreditlari mustasno.

**4-bob. Kreditlar (mikroqarzarlar) kesimida to'planish (konsentratsiya)
koeffitsiyentlariga doir talablar**

31. Bank tomonidan (bundan mikromoliya banki mustasno) qarz oluvchilarga berilgan, biroq so'ndirilmagan:

mikroqarzlarning ulushi (bundan mazkur bandning uchinchi xatboshida ko'rsatilgan kredit karta (overdraft) mustasno) bankning jami kredit portfelining 25 foizidan;

overdraftlar hamda mazkur Nizomning 32-bandida ko'rsatilgan xususiyatlarga mos bo'lgan kredit kartalar ulushi bankning jami kredit portfelining 25 foizidan;

avtokreditlar ulushi bankning jami kredit portfelining 25 foizidan oshmasligi lozim.

32. Mazkur Nizom maqsadlarida kredit kartasi quyidagi xususiyatlarga javob berishi lozim:

qarzdorlikni so'ndirish bo'yicha to'lovlar jadvali qat'iy o'rnatilmaganligi;

qarzdorlik 45 kundan oshgan muddat ichida so'ndirilganda unga foizlar hisoblanmasligi (imtiyozli davr);

olingan mablag'lar hisobiga bank kartasidan boshqa bank kartalariga (bank hisobvarag'iga yoki elektron hamyonga) pul o'tkazmalarini amalga oshirish hamda naqd pul yechib olish uchun qo'shimcha haq undirilishi;

olingan mablag'lar hisobiga naqd pul yechib olinganda, mazkur yechilgan summa bo'yicha imtiyozli davr to'xtatilishi;

qarzdorlikni so'ndirishda minimal oylik to'lov mavjudligi.

33. Mazkur Nizomning 31-bandi ikkinchi va uchinchi xatboshilarida ko'rsatilgan talablarga muvofiq bo'lmagan banklar 2029-yilning 1-yanvariga qadar O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki bilan kelishilgan muddatlarda bosqichma-bosqich ushbu belgilangan me'yor talablarga muvofiqlashtirishi lozim.

5-bob. Yakuniy qoida

34. Mazkur Nizom talablarining buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

**Banklarga o'rnatiladigan
makroprudensial
normativlar hamda ular
tomonidan beriladigan
kreditlar (mikroqarzlar)
bo'yicha to'lovlarning
eng yuqori qiymatlariga
dair talablar to'g'risidagi
nizomga
ILOVA**

**Kredit (mikroqarz) bo'yicha asosiy qarzdan tashqari to'lanadigan
barcha to'lovlarni hisoblash bo'yicha misollar**

1) kredit (mikroqarz) shartnomasining muddati 12 oyga teng yoki undan kam bo'lganda:

$$\begin{array}{l} \text{kredit (mikroqarz) bo'yicha} \\ \text{barcha to'lovlar} \end{array} \leq \frac{\text{shartnoma bo'yicha berilgan} \\ \text{kreditning (mikroqarzning)} \\ \text{miqdori}}{\quad} \times 50\%$$

2) kredit (mikroqarz) shartnomasining muddati 12 oydan ko'p bo'lganda:

$$\begin{array}{l} \text{kredit (mikroqarz) bo'yicha 12} \\ \text{oyga teng bo'lgan davr ichida} \\ \text{barcha to'lovlar} \end{array} \leq \frac{\text{12 oyga teng bo'lgan} \\ \text{davrnin g boshiga kredit} \\ \text{(mikroqarz) asosiy qarzining} \\ \text{qoldig'i}}{\quad} \times 50\%$$

T/r	Oylar	Kredit (mikroqarz) qoldig'i		To'lovlarning eng ko'p miqdori	Izoh
1	yanv.23	10 000 000			
2	fev.23	10 000 000			
3	mar.23	9 000 000			
4	apr.23	9 000 000			
5	may.23	9 000 000			
6	iyun.23	9 000 000			
7	iyul.23	8 000 000		5 000 000	10 000 000 (12 oyga teng bo'lgan davrning boshiga qoldiq) x 50%
8	avg.23	8 000 000			
9	sen.23	8 000 000			
10	okt.23	5 000 000		4 500 000	9 000 000 (12 oyga teng bo'lgan davrning boshiga qoldiq) x 50%
11	noya.23	5 000 000			
12	dek.23	5 000 000			
13	yanv.24	4 000 000		4 000 000	8 000 000 (12 oyga teng bo'lgan davrning boshiga qoldiq) x 50%
14	fev.24	4 000 000			
15	mar.24	4 000 000			
16	apr.24	3 000 000			
17	may.24	2 000 000			
18	iyun.24	0			

3) 12 oyga teng bo'lgan davr ichida kreditning (mikroqarzning) asosiy qarz miqdori oshganda:

			T/r	Oylar	Kredit (mikroqarz) qoldig'i	
			1	yanv.23	(10 000 000)	
			2	fev.23	10 000 000	X davrning dastlabki uch oyi
			3	mar.23	10 000 000	
			4	apr.23	(15 000 000)	
		X davr	5	may.23	15 000 000	
			6	iyun.23	15 000 000	
			7	iyul.23	(10 000 000)	
			8	avg.23	10 000 000	X davrning keyingi to'qqiz
			9	sen.23	10 000 000	
		Y davr	10	okt.23	9 000 000	
			11	noya.23	8 000 000	
		Z davr	12	dek.23	7 000 000	
			13	yanv.24	6 000 000	
			14	fev.24	5 000 000	
			15	mar.24	4 000 000	
			16	apr.24	3 000 000	
			17	may.24	2 000 000	
			18	iyun.24	0	

Bunda, to'lovlarning eng ko'p miqdori:

a) X davr uchun:

$$\begin{array}{rclclcl}
 \text{X davrning} & & & & 90 \text{ kun (yanv. -31} & & \\
 \text{dastlabki uch oyi} & 10\,000\,000 & \times & & \text{kun, fev. -} & & \\
 \text{uchun:} & & & & 28 \text{ kun, mar.-31} & \times 50\% & = 1\,232\,876,71 \\
 & & & & \text{kun)} & & \\
 & & & & \hline
 & & & & 365 & &
 \end{array}$$

+

$$\begin{array}{rclclcl}
 \text{X davrning} & & & & 275 \text{ kun (apr. -30} & & \\
 \text{keyingi to'qqiz} & 15\,000\,000 & \times & & \text{kun, ...,} & \times & \\
 \text{oyi uchun:} & & & & \text{dek.-31 kun)} & 50\% & = 5\,650\,684,93; \\
 & & & & \hline
 & & & & 365 & &
 \end{array}$$

$$= 6\,883\,561,64;$$

b) Y davr uchun: $6\,750\,000 = 15\,000\,000$ (12 oyga teng bo'lgan davrning boshiga qoldiq) $\times 50\%$;

d) Z davr uchun: $4\,500\,000 = 10\,000\,000$ (12 oyga teng bo'lgan davrning boshiga qoldiq) $\times 50\%$.